

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з географії

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Початковий рівень навчальних досягнень характеризується фрагментарним володінням учнем навчальним матеріалом. Учень може розпізнавати окремі гео- графічні об'єкти, намагається давати їм визначення, з допомогою вчителя знаходить їх на карті.

Середній рівень навчальних досягнень передбачає, що учень може відтворити (повторити) інформацію, тобто володіє знаннями-копіями. Він розуміє основний матеріал, з допомогою вчителя визначає поняття і закономірності, частково пояснює взаємозв'язки у природі та суспільстві, використовує картографічний матеріал. У процесі виконання практичних робіт правильно використовує джерела знань. Спостерігаючи за природними та суспільними явищами, виділяє лише окремі їх особливості.

Достатній рівень навчальних досягнень передбачає, що учень достатньо володіє програмовим навчальним матеріалом, самостійно виправляє допущені помилки, підтверджує свої знання відповідними аргументами, здатен застосовувати здобуті знання на практиці. Правильно відбирає джерела необхідних знань для розв'язання проблем у типових ситуаціях. Здатний вести спостереження за природними та суспільними явищами.

Високий рівень навчальних досягнень передбачає вичерпну, правильну відповідь, повне розкриття змісту понять, закономірностей і географічних взаємозв'язків, підтверджує їх прикладами. Учень грамотно й творчо використовує картографічні матеріали та інші джерела знань, уміє робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності; правильно проводить спостереження, оформляє та аналізує їх результати.

Тематичне оцінювання з географії проводиться у різних формах по завершенню вивчення навчальної теми або її частин, згідно з переліком тем для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. При цьому одна письмова тематична робота на семестр є обов'язковою. Такою письмовою роботою може виступати й практична робота, якщо дата її проведення збігається з датою тематичної атестації. Вчитель має право виставляти бали за

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

тему без додаткового опитування (письмової роботи) тим учням, що мають достатню кількість поточних оцінок, а також якщо отримана таким чином оцінка задовольняє учня. При цьому поточне оцінювання, у разі його застосування вчителем, має відігравати заохочувальну, стимулюючу та діагностичну функції. Перед початком вивчення чергової теми усі учні мають бути ознайомлені з тривалістю її вивчення (кількість занять); кількістю і тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; питаннями, що виносяться на тематичне оцінювання, якщо воно проводиться в усно-письмовій формі, або орієнтовними завданнями (задачами) тощо; терміном і формою проведення тематичного оцінювання; критеріями оцінювання. Якщо темою передбачено виконання учнями практичних робіт та інших практичних завдань, то їх виконання є обов'язковою попередньою умовою для тематичної атестації, звідси, якщо мова не йде про тривалу хворобу дитини, яка завадила їй опанувати матеріал.

I Критерії оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу з географії

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь тощо) та з допомогою вчителя знаходить їх на карті.
	2	Учень з допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або декілька запропонованих географічних об'єктів та з допомогою вчителя намагається знайти їх на карті.
	3	Учень у деяких випадках дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; з допомогою вчителя знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття.
Середній	4	Учень частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів з допомогою вчителя; називає, відповідно до теми конкретного уроку, компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватися географічною картою.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

	5	Учень відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом; намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою.
	6	Учень самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу відповідно до його викладу в підручнику; з допомогою вчителя виявляє причинно-наслідкові зв'язки, ілюструє, їх власними прикладами; на середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою.
Достатній	7	Учень має достатні географічні знання і застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій; має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, вміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом.
	8	Учень засвоїв основні уявлення, поняття і категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини; застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну у часі; вміє наводити приклади в і людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру.
	9	Учень на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі й господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Високий	10	Учень усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять та може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом.
	11	Учень має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки} вміє працювати з рекомендованими вчителем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію.
	12	Учень володіє ґрунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми; висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки й узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує.

II Критерії оцінювання практичних робіт з географії

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1-3	Учень не підготувався до виконання практичної роботи. Отримані результати не дозволяють зробити правильні висновки, повністю не відповідають вказаній меті. Виявив низький рівень знань теоретичного матеріалу та відсутність необхідних практичних умінь. Керівництво й допомога зі сторони вчителя або добре підготовлених однокласників неефективні через погану підготовку учня.
Середній	4-6	Практична робота виконана й оформлена учнем з допомогою учителя або добре підготовлених однокласників, які вже виконали успішно дану роботу. На виконання роботи витрачено багато часу (закінчена робота дома). Учень показав знання теоретичного матеріалу, але виявив труднощі при практичному

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
		використанні карт атласу, статистичних матеріалів, географічних приладів тощо. Допустив неточності та неохайність при оформленні результатів роботи.
Достатній	7-9	Практична робота виконана учнем у повному об'ємі й самостійно. Допустив відхилення від необхідної послідовності виконання, які не впливають на правильність кінцевого результату (переставив місцями пункти типового плану характеристики географічного об'єкта тощо). Використав названі вчителем джерела знань (сторінку атласу, підручника, статистичного довідника та ін.). Показав знання основного теоретичного матеріалу й оволодіння вміннями, необхідними для самостійного виконання практичної роботи. Допустив неточності в оформленні результатів роботи.
Високий	10-12	Практична робота виконана в повному об'ємі з дотриманням необхідної послідовності та інструктивних рекомендацій. Учень працює самостійно: підібрав необхідні джерела знань, виявив необхідні теоретичні знання, практичні уміння й навички. Робота оформлена акуратно, з дотриманням усіх вимог. В ході виконання роботи та оформленні її результатів виявив творчий, оригінальний підхід.

III Критерії оцінювання досліджень з географії

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання дослідницької діяльності учнів
I. Початковий	1-3	Учень (учениця) ознайомлений з дослідницької діяльністю, але знає лише окремі факти, що стосуються дослідження. Саме дослідження розкриває деякі поняття із вибраної теми, оформлене неналежним чином та виконане у вигляді окремих записів чи малюнка, які не відповідають темі дослідження.
II. Середній	4-6	Учень (учениця) ознайомлений з дослідницької діяльністю та з допомогою вчителя відтворює окремі частини дослідження. Робота реферативного характеру без визначення мети й завдань, а також без висновків.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

		Повністю взята з інтернет ресурсів. Учень(учениця) презентує роботу лише з допомогою вчителя; робота неестетично оформлена, матеріали записані з граматичними і орфографічними помилками
III. Достатній	7-9	Учень (учениця) ознайомлений з дослідницької діяльністю та самостійно виконує значну частину дослідження. З допомогою вчителя пояснює перебіг явищ чи процесів; вміє порівнювати та наводити приклади Робота містить недостатню кількість фактичних матеріалів, які б допомогли зрозуміти зміст дослідження. Висновки за результатами дослідження формулює разом з учителем.
IV. Високий	10-12	Учень (учениця) ознайомлений з дослідницької діяльністю володіє навчальним матеріалом і застосовує знання під час виконання дослідження. Наочні матеріали доповнюють зміст дослідження і відображають специфіку теми. Робота належно оформлена. Учень (учениця) уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; логічно і послідовно висвітлювати матеріал обраної теми дослідження; демонструє викладення матеріалу в правильній послідовності та хронологічному порядку ; робить обґрунтовані висновки; самостійно аналізує та вносить пропозиції щодо наявної проблеми

IV Критерії оцінювання контрольних робіт з географії

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1-3	Опрацьовані лише завдання початкового рівня. Відповіді на завдання середнього рівня неправильні; відповіді на творчі завдання відсутні
Середній	4-6	Опрацьовані всі завдання початкового та середнього рівня; відповіді на встановлення відповідностей, послідовностей можуть містити значну незначну кількість помилок; відповіді на творчі завдання відсутні або містять значну кількість неточностей.
Достатній	7-9	Опрацьовані всі завдання початкового, середнього та достатнього рівня; відповіді на встановлення

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
		відповідностей, послідовностей наведені в цілому правильні, відповіді на творчі завдання можуть допускати несуттєві помилки.
Високий	10-12	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані глибоко й ґрунтовно; містять змістовні відповіді на творчі теоретичні питання.

V Критерії оцінювання при роботі з контурною картою

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя розрізняє найбільші географічні об'єкти на контурній карті (материки, океани, великі острови, найбільші країни) та з допомогою вчителя підписує їх назви
	2	Учень (учениця) розрізняє та знаходить на контурній карті великі об'єкти (материки, океани, великі острови, найбільші країни) та за допомогою вчителя підписує їх назви
	3	Учень (учениця) розрізняє та знаходить на контурній карті великі об'єкти (материки, океани, великі острови) та підписує їх назви в довільному вигляді
II. Середній	4	Учень (учениця) розрізняє та знаходить на контурній карті великі об'єкти (материки, океани, великі острови, найбільші країни) підписує їх назви відповідно до правил (олівцем або чорною ручкою, мілко, чітко, красиво, друкованими літерами)
	5	Учень (учениця) розрізняє та знаходить на контурній карті головні географічні об'єкти, що можна на ній побачити та розрізнити (материки, океани, острови, півострови, річки, озера, країни) та за допомогою вчителя підписує їх назви відповідно до правил (олівцем або чорною ручкою, мілко, чітко, красиво, друкованими літерами)
	6	Учень (учениця) розрізняє та знаходить на контурній карті головні географічні об'єкти, що можна на ній побачити та розрізнити (материки, океани, острови,

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

		півострови, річки, озера, країни) та самостійно підписує їх назви відповідно до правил (олівцем або чорною ручкою, мілко, чітко, красиво, друкованими літерами)
III. Достатній	7	Учень (учениця) під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу та використовує їх для позначення географічних об'єктів; вміє визначати його місцезнаходження та підписує назви відповідно до правил (олівцем або чорною ручкою, мілко, чітко, красиво, друкованими літерами)
	8	Учень (учениця) під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу та використовує їх для позначення географічних об'єктів; вміє визначати його місцезнаходження та підписує назви відповідно до правил (олівцем або чорною ручкою, мілко, чітко, красиво, друкованими літерами) створює легенду карти
	9	Учень (учениця) під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу та використовує їх для позначення географічних об'єктів, вміє визначати його місцезнаходження та підписує назви відповідно до правил; вміє робити скорочення та цифрові позначення, оформлює легенду карти
IV. Високий	10	Учень (учениця) під час роботи з контурною картою дотримується всіх правил та вимог до оформлення робіт на контурній карті (див. Додаток 1), правильно та чітко оформлює легенду карту
	11	Учень (учениця) під час роботи з контурною картою дотримується всіх правил та вимог до оформлення робіт на контурній карті (див. Додаток 1), може самостійно проаналізувати виконану роботу, застосовує різноманітні способи картографічного зображення (спосіб ареалів, знаків руху, лінійних знаків, якісного фону)
	12	Учень (учениця) під час роботи з контурною картою застосовує ґрунтовні географічні знання в межах вимог навчальної програми, використовує власні географічні позначення для більш детального позначення об'єкта ; самостійно аналізує виконану роботу, робить посилання на використані джерела інформації

Додаток 1

Правила та вимоги при оформленні робіт на контурній карті

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

1. Всі написи на контурній карті виконуються державною мовою, відповідно до правил правопису. Назви географічних об'єктів записуються в називному відмінку та з великої літери
2. Всі позначення на контурній карті виконуються простим олівцем чи чорною ручкою, назви географічних об'єктів підписуються мілко, чітко, красиво, друкованими літерами.
3. Назва карти записується великими друкованими літерами в лівому верхньому кутку.
4. Назви гірських хребтів, річок та інших об'єктів що мають широке простягання записуються паралельно назві (якщо об'єкт має велике простягання його назву потрібно записувати двічі, наприклад річку біля витоку та гирла)
5. Якщо назва об'єкта велика і не вміщується на карті то його слід позначити цифрами і відобразити його назву в легенді
6. Обов'язковим для кожної карти є оформлення легенди карти (умовних позначень). Вона повинна відображати та пояснювати всі позначення зміст яких не зрозумілий на самій карті

VI Критерії оцінювання групової роботи учнів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1-3	Учень (учениця) спостерігає за процесом планування роботи групи, розподілу доручень та за самою роботою групи; іноді виконує навчальне завдання за допомогою товаришів та висловлює власну думку. Не бере участі в прийнятті групового рішення
Середній	4-6	Учень (учениця) спостерігає за процесом планування роботи групи, розподілом доручень, прийняттям групового рішення та інколи бере у ньому участь; періодично висловлює власну думку, хоч і не зовсім вдало обґрунтовує її аргументами; часто погоджується із думкою товаришів; здійснює спроби (часто невдалі) звернутися за допомогою до членів групи; не завжди уважно слухає товаришів
Достатній	7-9	Учень (учениця); намагається у більшості випадків брати участь у процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, часто звертається за допомогою до товаришів. Виявляє здатність до партнерської співпраці, здійснює спроби навчати

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

		товаришів; періодично бере участь в оцінюванні роботи однокласників. Вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації
Високий	10-12	Учень (учениця) бере активну участь у процесі планування й виконання завдання у групах, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, полілозі або діалозі; у разі потреби звертається за допомогою до товаришів, надає підтримку іншим членам групи, заохочує їх до роботи; завжди використовує етикетні формули під час співпраці у групах; уміє слухати товариша, не перебиває його під час спілкування, бере участь в оцінюванні роботи однокласників, об'єктивно їх оцінює, доповідає класу про результати групової роботи; чітко формулює і аргументує висновки